

Glas zaveznikov

Informacijski dnevnik A. I. S.

Leto I - Št. 157

Cena 2 liri

TRST, četrtek 20. decembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 3 - Telefon št. 93854 in 94445

OGLASI: Cena za milimeter vršine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 36 (osmetnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tiskovni oglaš): L. 12. Davek ni vnet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisno na vradu.

ČETRTI SESTANEK RAZGOVORI V PRIJATELJSKEM OZRAČJU

Nobenega komunikeja - Pomemnost Stalinove vrnitve
Generalisim sprejel Byrnesa in Bevina - Zanimanje za Perzijo

Britanski zunanji minister Ernest Bevin ter ameriški zunanji minister James F. Byrnes sta večeraj spet prišla v Moskvo. Razpravljala sta se s svojimi svetovalci ter pregledovala diplomatsko pošto. Večerja sta oba zunanja ministra ponovno obiskala Molotova, Bevin pa se je kesneje sestel s francoskim poslanikom v Moskvi generalom Georgesom Catrouxom. Popoldne so se ministri sestali k četrtemu sestanku konferenice. Vprašanja, ki so trenutno predmet razgovorov treh ministrov, so se bolj zavita v tajnost. Sovjetski tisk učeraj ni prinesel nobenih vesti o konferenci.

Četrtemu sestanku je po predhodnem sporazumu o menjava na predsedstvenem mestu predsedoval Molotov. Zunanji ministri Bevin, Byrnes in Molotov so večeraj skupaj zafrkovali. Radio Moskva je sporočil, da je večeraj zvečer generalisim Stalin sprejel zunanje ministra Byrnesa in Bevina. Pri razgovorih z Bevinom so bili navzoči še Molotov, britanski poslanik v Moskvi in stalni podtajnik britanskega zunanjega ministrstva. Razgovor z Byrnesom sta prisostvovala Molotov in ameriški poslanik v Moskvi.

Dopisniki pišejo, da se je končno konferenca začela razvijati v prijateljskem ozračju in da bo Stalinova vrnitev v Moskvo gotovo olajšala delo konferenice.

Britanski zunanji minister Ernest Bevin je bil v torko zelo zaposlen, ker je bil v britanskem poslanstvu zelo razgiban.

V diplomatskih krogih se je opazilo povečanje zanimanja, ker so se pripravljali na razpravljanje o večini vprašanjih.

Poročevalci so objavili imena svetnikov odposlancev, ki spremljajo zunanje ministre. Med njimi so izpovedenci za perzijo in balkansko vprašanje, ter za opravljanje o upravnih Nametih in Daljnega vzhoda. Po dani bodo točne izjave o vprašanjih, ki jih bodo razpravljali na sestanku.

Sestanke zunanjih ministrov so po tretji strani, ki je bila do sedaj najdaljša in je trajala tri ure in dvajset minut, prelozila.

Po sestanku niso izdali nobenega poročila.

Is Bele hiše javljajo, da je predsednik Truman dnevno v telefonskih stikih z zunanjim ministrom Byrnesom.

Veliko važnost polagajo washingtonski diplomatiški krogi na to, da se Stalin vrne v Moskvo prav ob času sedanjih razgovorov. Neka ugledna osebnost je izjavila, da je petdeset odstotkov možnosti, da se bodo razgovori uspešno končali.

Diplomatski dopisnik «Press Association» poroča, da bo izjava, ki jo je o razvoju položaja v Perziji v torko zvečer v Londonu podala francosko poslanstvo, verjetno pretresena na sestanku treh ministrov. Dopisnik pravi, da je vprašanje Azerbejdžana brez dvoma eno izmed najbolj zanimivih vprašanj, o katerih bodo razpravljali v sojetski prestolnici.

V Washingtonu je namestnik zunanjega ministra Dean Acheson izjavil na tiskovni konferenci, da so to notno perzijske vlade, ki so jo prejele Zdržene države in v kateri je postavljen zahteva po odhodu vseh čet iz Perzije, poslali iz Washingtona v Moskvo zunanjemu ministru Byrnesu.

Trst, 20. decembra. Vzhodni zunanji ministri Bevin, Byrnes in Molotov so večeraj skupaj zafrkovali. Radio Moskva je sporočil, da je večeraj zvečer generalisim Stalin sprejel zunanje ministra Byrnesa in Bevina. Pri razgovorih z Bevinom so bili navzoči še Molotov, britanski poslanik v Moskvi in stalni podtajnik britanskega zunanjega ministrstva. Razgovor z Byrnesom sta prisostvovala Molotov in ameriški poslanik v Moskvi.

Zavezniki in Španija

Poziv tajnika francoske delavske zveze trem velesilam - Blum predlaga gospodarski boj kot - Franco in Don Juan - Preučevanje note

Moskva, 20. decembra. Glavni tajnik osrednje delavske zveze Louis Salland je iz Pariza poslal zunanji ministrom Velike Britanije, Sovjetske zveze in Zdrženih držav poziv, naj tri velesile prekinejo odnose z vlado generala Francu.

Poziv pravi: «Delavci vsega sveta bi z zadovoljstvom in zaupanjem pozdravili izjavo treh zunanjih ministrov, ki bi bila sestavljena na način, da bi prisilila vlado in diktaturo generala Francu, da bi zgolnila s politične pozicije».

Blumov članek
V nekem članku uradnega lista socialistične stranke «Le Populaire» izraža voditelj francoske socialistične stranke Leon Blum upanje, da bodo Francija, Velika Britanija in Zdržene države prekinitve diplomatske odnose z Francosko Španijo in uvedle gospodarski boj. Njegovo mnenje je, da bi morala francoska vlada takoj povabiti republikansko vlado v priganjstvo, da pošlje v Francijo polnopravna predstavništva. Nadalje bi morala francoska vlada nuditi zavetje republikanski vladi, ki je zdaj v Mehiku.

Britanski in francoski socialisti bi morali vplivati pri španskih torvarjih, da raztrgajo vladno osnovo, Francija — je dodal Blum — ni samo močnejša, marveč moralno dolžnost, da ukrene, ne da bi škela odgovora iz Washingtona in Londona na francosko noto, ki so jo poslali Veliki Britaniji in Zdrženim državam, da določijo svoje stališče do vprašanja o prekinitvi diplomatskih odnosov z generalom Francom.

Diplomatski dopisnik «Press Association» razpravlja o britanskem

bi moge preprečiti vsak bodoči napad. Zato moramo biti skupno z ostalimi državami pripravljeni na potrebne irtve, da bomo obvarovali dlovestvo pred nadaljnjimi napadi. Z drugimi besedami, biti moramo v stanju, da vzdržujemo v polni moči in vedno pripravljene vojaške sile, ki bi lahko preprečile vsakega morebitnega bodočega napadca, da imajo Zdržene države resen namen ohraniti trajen mir. Nadalje moramo imeti pred očmi, da bi lahko izbruhla bodoča vojna še bolj nenadno kot pretekla in da bi bile Zdržene države neposredno prizadete.

Nasa vojaška politika bi se morala razvijati v polnem soglasju z najo zunanjjo politiko, tako da bi podpirala in odražala naše obveznosti do organizacije Zdrženih narodov.

Nadzorstvo nad vojno industrio — eno izmed osnovnih načel naše demokracije — bi bilo učinkovitejšo, če bi imela predsednik in Kongres na razpolago eno samo odgovorno osebo, ki bi izvajala to nadzorstvo.

Preprijati sem, da bomo imeli, ko bo ta naloga končana, vojaško organizacijo, ki bo pripravljenija za izpolnjevanje nalog, ki jih določa narodni program za zagotovitev miru in varnosti.

IZ SLOVENIJE

Zelo je trpelo med vojno slovensko ribarstvo. Nekdo so bile vode polne rib. V Ljubljani so ujeli že 21 kg težkega sulca, 18 kg težkega krapa in 2,6 kg težkega pevalca. Pri Falci steni v Dravi so ujeli že 20 kg težkega sulca, v Sotli pa celo 28,5 kg težko sulco. Pred vojno so v Sloveniji nalovili samo po uradnih podatkih 35.000 kg postvri, 2.600 kg lipanov, 16.000 kg krapov, 24.800 kg šuk, 4.000 kg sulcev, 2.300 kg semov, 75.000 kg belic in nad 11.000 kg drugih rib. Poleg tega so ribiči ujeli še veliko rib, ki niso bile obsežene v statističnih podatkih. Radnajo, da so pred vojno nalovili v slovenskih vodah 200 ton rib. T. j. 20 desetletnih železnihških vagonov v vrednosti okoli 4.000.000 predvojnih dinarjev. Zda predmislijejo, kako bi vse škodo, ki je nastala med vojno, popravili in ribarstvo dvignili na staro višino. Ribarstvo je važno nadomestilo za drugo meso, ki ga zaradi prizadevanj živinorejse zelo primanjkuje vendar pa je ribolov preprečen.

Jedino olje sme izdelovati v Sloveniji 19. januarja. Vse druge oljarne in vsi poselniki naprav za steklenice olja morajo takoj ustavi obratovanje.

Cepprav je bila vinska letina ugodna, je mariborski okrajni odbor ugotovil, da je nastalo v mariborskem okraju pomanjkanje vina. Velike količine vina so prišle v roke spekulantom, nakar so izginile iz okrožja. Do nadaljnjega je prepovedan vsak prost nakup in promet z vinom.

ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKI ODNOSAJI

De Gasperi je odgovor na izjavo maršala Tita - Trst naj bil most, ne pa vir sporov med obema državama

Rim, 20. decembra. Italijanski ministri predsednik De Gasperi in ministri za zunanje zadeve, obrambo in notranje zadeve so se danes na tiskovni konferenci za novinarske tisk med drugim odgovorili na vprašanje o izjavi, ki jo je pred kratkim dal maršal Tito, De Gasperi je med drugim izjavil: «Ne vem, ali smo se skurili približno Juliju Jugoslaviji. Naprosili smo tri velesile, da nam pomagajo pri normalnih odnosih s to državo. Pred štirinajstimi dnevi se mi je zdelo, da sem že nekaj dosegel. En vem, zakaj je potem nastal zastoj. Pripravljeni smo, da storimo vse, da vzpostavitev dobrih odnosov z nase sosedno državo, ne moremo pa upoštevati deportacije iz Julije krajine, tako iz področja A kot iz področja B. Ne govorim samo v imenu italijanske vlade, marveč tudi v imenu očetov in mater tistih, ki so izgubili in o katerih ni več nobenih vestí. Dobili sem zelo ganljive prošnje od staršev izgubljenih, ki so prosili, da bi vsaj za bošične praznike dobili kakšno poročilo. Ko smo z Jugoslavo govorniki o teh izgubljenih, so nam odgovorili, da imamo tudi mi v Italiji mnogo Jugoslovancev, o katerih ni mogoe vedeti, kaj se je z njimi zgodilo. Toda jaz sem v imenu italijanske vlade izjavil, da je to drug primer, ker niso teh Jugoslovancev odpeljali s seboj. Mnogo jih je prišlo v Italijo z zavezniškimi organizacijami. Ti Jugoslovanci, ki

so v naših rokah, Rekei sem: dajte nam vsaj dovoljenje za misijo Reda, kriza, da bi mogla obiskati italijanske ovdence».

Ko je De Gasperi razlagal izjavo maršala Tita, po kateri naj bi bili italijanski fašisti tisti, ki ovirajo vzpostavitev odnosov med obema državama, je ministri predsednik tako nadaljeval: «Ne vem, kakšne informacije imajo o tej zadevi. Za nas, ki smo bili v fašističnih zaporih, pomeni takšen način govorenja polemično prevaro».

O italijansko-jugoslovanskih odnosih je De Gasperi izjavil, da je po njegovem mnenju potrebno, da se ti dve državi zbližata. «Mi potrebujemo nje, oni pa nas. Vedno sem upal, da postane Trst prejemost, kakor pa vir sporov med obema državama».

Nova avstrijska vlada

London, 20. decembra.

Nova avstrijska vlada, ki bo danes uradno prevzela oblast, je sestavljena iz osmih članov ljudske stranke, šest socialistov, enega komunistov in dveh neodvisnih. Vlada je sestavljena takole:

Leopold Figl (ljudska) - kancler in minister za zunanje zadeve, Adolf Schauerl (socialist) - podkancler, Oscar Helmer (socialist) - minister za notranje zadeve, Felix Hurdas (ljudska) - minister za vzgojo, Josef Geroy (neodvisen) - pravosodni minister, Georg Zimmerman (neodvisen) - finančni minister, Josef Kraus (ljudska) - poljedelski minister, Eugen Fleischer (ljudska) - minister za trgovino, Franz Fenzel (socialist) - minister za prekrbo, Karl Maisel (socialist) - minister za zavarovanje, Vincent Uebeleis (socialist) - minister za promet, Peter Krausland (ljudska) - minister za naravno ureditev, Karl Waldbrunner (socialist) - podtajnik gornjega ministrstva, Karl Altmann (komunist) - minister za električno silo, Allis Weinberger (ljudska) - minister brez listnice, Karl Gruber (ljudska) - podtajnik zunanjega ministrstva in Ferdinand Graf (ljudska) - podtajnik za javno varnost.

Truman na križarki „Missouri“

Ob priliki Dneva mornarice si je predsednik Truman v družbi vrhovnega poveljnika atlantske flote admirala Jonasa H. Ingrama in načelnika svojega stana admirala Williama D. Keahya in kriskovki «Missouri» ogledal spominsko ploščo na mestu, kjer so podpisali japonsko predačo.

RAZPRAVA V NÜRNBERGU

Odgovornost nemške vlade

Podrobnosti iz obtožbe namestnika ameriškega tožilca polkovnika Storeya - Rosenbergova roparska četa je plenila po vsej Evropi - V usnje vezani seznam pokradenih umetnin

Nürnberg, 20. decembra. Namestnik ameriškega tožilca polkovnik Robert Storey je predložil sodniški sodniški dokazov o odgovornosti nacističnih organizacij, n. pr. vodstva stranke, ministrstev, SS oddelkov za zločine, ki so jih nacisti izvršili pred in za časa vojne. Eden od 21 obtožbov, bivši funkcionar Gestapa Ernest Kellbrunner že dva dni ni na razmislijejo, kako bi vse škodo, ki je nastala med vojno, popravili in ribarstvo dvignili na staro višino. Ribarstvo je važno nadomestilo za drugo meso, ki ga zaradi prizadevanj živinorejse zelo primanjkuje vendar pa je ribolov preprečen.

Storey je obtožil vse nacistično vlado, da je kriva vseh zločinov. Dopolnil je tudi dokaze proti hierarhični organizaciji. Opisal je zgodovino SS oddelkov, katerih člane je označil za gangsterje.

Na vprašanje razpravi je nadalje navajal dokaze proti nacističnim voditeljem zaradi metodnične ropanja po vsej Evropi, s čimer so hoteli obogatiti Nemčijo. Storey je dejal, da je bila odgovornost za to razdeljena na Rosenberg, Goeringa in Keitelja. Rosenberg je imel posebno četo, ki je na njegov račun plenila umetnine.

Storey je dejal: «Name obisti je bil nadomestiti vsaj, plamo z «Mein Kampf», kriz s ključastim križem, krščansko vest pa z divjaškim glasom krvi nemškega plemena».

Ukrepi proti sindikatom
Storey je nato razpravil o delu, ki ga je imela stranka pri ukinitvi sindikatov ter je poudaril, da je Robert Ley kot Reichsleiter, ne pa kot minister mafa 1933 ukazal zaplenbo vse lastnine sindikatov. Ukaz so izpolnili SS in SA oddelki. Ley je tudi odredil, da postavijo vse voditelje sindikatov pod nadzorstvo. Sindikate so nato zamenjali s fronto dela, ki jo je nadzoroval Ley. Ujela je odnošaje med delodajalci in delavci po načelih političnih voditeljev.

Storey je predložil tudi poročilo nekakega Rosenbergovega sodelavca plenilca, ki je deloval na nizozemskem. V tem poročilu so opisane

kratkočasno ustanovljena in ki se zaveda socialnega ustroja dežele, brez gospodarske organizacije in močnega finančnega sistema, brez svobode in neodvisnosti si pa tega ni mogoe predstavljati.

Glavni namen nizozemske politike je zadostiti tem pogojem na način, ki bi bil hiter in učinkovit. Vseeno je treba poudariti, da Nizozemska ne more posredovati na odgovornost, ki jo ima v pogledu obrambe manjšin in ne more sprejeti nobene rešitve, ki ne bi upoštevala njene odgovornosti o varstvu in pravici na podlagi mednarodnega prava.

Predstavnik je v zagotovilo o stališču nizozemske vlade, ki ga je ponovil tudi po radijski postaji v Bataviji izjavil, da so polagali premalo pažnje izjavi dr. van Mooka o političnem razvoju v Indoneziji, ki bi po njegovem mnenju lahko predstavljala izvrstno podlago za pogajanja.

Treba je poudariti, da so Nizozemci že vedno pripravljene sodelovati z Indonezijo, da premostijo gospodarske težave dežele, ne da bi se ozirali na dokončno rešitev političnega vprašanja. V pogledu političnega vprašanja — je izjavil predstavnik — smo se vedno zadržali na način, ki priznava indonezijskim narodom pravico do lastne obstoja in razvoja v roku in obliki, brez vlade, ki je demokracija.

Britanske čete in civilisti v Berlinu morajo zaradi povečanja zločinov ponoči nositi orožje.

Britanski strokovnjaki bodo do nadaljnjega pravzeli porušeno industrio.

Nürnbergskim branilcem dovoljeno sklicevati se na pričevanje britanskih državljanov. Van Mook na obisk v London.

ZAPISKI

Laburist o Trstu

Kingsley Martin, urednik laburističnega tednika «New Statesman and Nation», ki je bil s skupino angleških poslancev v Jugoslaviji, kjer je opazoval potek volitev, je napisal naslednje poročilo:

«Na poti iz Beograda domov smo se ustavili v Trstu. Popolnoma sem izločil vsak vpliv propagande nase. Ko sem šel skozi slovenske vasi, polne pozdravljajočih množic, ko sem obiskoval tovarne, na katerih visi Tito v Stalinove slike in ko sem se vozil skozi tržaški delavski okraj, kjer so visle rdeče zastave: vse to mi ni prav nič povedalo o javnem mnenju, razen morda, da so komunistični in jugoslovanski organizatorji aktivni. Neki laburistični poslanec mi je ob tej priliki dejal, da bi bil vsakdo, ki bi v začetku volivnega boja obiskal njegov volivni okraj, popolnoma gotov, da bo komunistični kandidat izvoljen za ogromno večino. V resnici pa je komunistični kandidat celo izgubil svoj denarni plog (ker ni dobil niti potrebnega minimalnega števila glasov).

Toda ustvaril sem si izvestne vtiske iz neodvisnih razgovorov z britanskimi in ameriški častniki, z Italijani in Jugoslavo. Pri obisku pristaniškega okraja sem opazil dejstvo, da je absolutno potrebna čimprejza odločitev. Zgrade in naprave okoli dokov so porušile bombe, v nasprotju z mestom samim, ki je v glavnem nedotaknjeno. Prisostvoval sem delitvi večerje delavcem v neki porušeni tovarni; dobili so majhno skodelico juhe. Iz tega, kar sem slišal o plačah in o količini kruha, ki jo dobe na dan, sem zaključil, da so močje po pravici govorili, da so na pol sestradani.

Tovarna in pristaniškim naprav ne bodo popravili, preden ne bo prišlo do odločitve. Kajti velikih izdatkov za popravila ne bodo naredili niti stari delodajalci niti vlade, dokler bo trajala sedanja negotovost.

To gospodarsko siromaštvo zelo podpira jugoslovansko stvar, kajti Jugoslavija je neodvisna država, kjer obnavljajo. Če bo Trst prišel v Jugoslavijo, bo največje mesto in pristanišče države in Jugoslavija bo vse storila, da ga razvije ter pomaga razširiti trgovinske vezi s Slovenijo, Avstrijo, Češkoslovaško in Madžarsko, od česar je odvisen prospek mesta. Italija nima iste potrebe po Trstu; ima druga pristanišča in ladeglavišča sredstva. Če bo prišel Trst pod Italijo, se bojim, da bo postal drugi Gdansk.

Italijani in Jugoslavo do kazujejo svoje pravice na mesto s statističnimi prebivalstva, etnografskimi statistikami in zgodovinskimi dokazili, ki se mi zdijo v veliki meri nepomembna in pogostoma ponarejena. Posebej se nima nobenega pomena temeljiti kakrnikoli politiko na zgodbah o strahotah: Italijani, s tem da so šli v napadalno vojno, in Slovenci, omamljeni od zmage, so drug drugemu prizadejali stvari, katerih ni mogoe opisati. Če bo Trst prišel v Jugoslavijo kot samostojna enota jugoslovanske federacije, kar predlaga Tito, potem bomo morali dati priliko Italijanom, ki niso vojni zločinci, ki pa so se bojevali proti Jugoslaviji, da zapustijo mesto, preden ga prevzame Jugoslavija.

Z nekaterimi poslanci sem imel dolg razgovor s polkovnikom Bowmanom, ki načeljuje Zavezniški vojaški upravi. Polkovnik Bowman je vester in pripraven pravnik in Kalifornije. Zadovoljuje me dejstvo, da ga predvsem zanima blaginja prebivalstva. Visoka politika ni njegova glavna skrb. Razumem, da bo v tej zimi potreboval pomoč ustanove UNRRA za prebivalstvo, poleg dobav, ki jih dobi po vojaških kanalih. Videti je, da se dobro razume z velikim številom jugoslovanskih in italijanskih voditeljev. Ustvaril sem si prepričanje, da poizkusa stori vse, da bodo sestavljeni pošteni volivni imeniki za morebitni bodoči plebiscit.

Vendar vsakdo ve, da bodočnost Trsta ni samo italijansko-jugoslovansko vprašanje, temveč del splošnih odnosov zahodnih velesil s Sovjetsko zvezo in revolucijskimi državami v Vzhodni Evropi in na Balkanu. Če se bo Italija rešila izpod sedanjega obupnega nadzorstva in bo dobila svojo ljudsko vlado, se bo sovrastvo med obema državama počasi razbilo in Trst bo postal zares mednarodno mesto».

